

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до пункту 60 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо удосконалення фінансування посилення обороноздатності держави в умовах воєнного стану» (реєстр. № 11075 від 11.03.2024), поданий народними депутатами України Порошенком П. О. та іншими.

2. Завдання законопроекту

Метою законопроекту є вдосконалення фінансування обороноздатності держави в умовах воєнного стану, зокрема підвищення матеріально-технічного забезпечення військових частин Збройних Сил України, інших військових формувань.

Законопроектом передбачено викласти у новій редакції абзац четвертий підпункту 2 пункту 60 розділу VI Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) та установити, що 10 відсотків частини податку на доходи фізичних осіб від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, що зараховується до спеціального фонду Державного бюджету України (далі – 10 відсотків частини податку на доходи військовослужбовців), спрямовуються безпосередньо військовим частинам Збройних Сил України, інших військових формувань на матеріально-технічне забезпечення пропорційно до фактично сплаченого податку за осіб, визначених у цьому пункті, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Виплати зараховуються протягом одного календарного місяця на рахунки військових частин з урахуванням такого:

обсяг зазначених виплат не може бути меншим виплачених у 2023 році сум з урахуванням податку на доходи фізичних осіб;

розмір інших виплат військовим частинам не може бути зменшений.

Водночас пунктом 2 розділу II законопроекту зобов'язано Кабінет Міністрів України у тижневий строк з дня набрання чинності цим Законом:

передбачити у проекті закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» положення щодо зарахування на рахунки військових частин Збройних Сил України, інших військових формувань визначеної Кодексом частини податку на доходи фізичних осіб від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України на відповідній території України та згідно із зазначеними нормами цього Кодексу;

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [26B2648ADD3032E104000000A2FE2E00178CAB00](#)

Підписувач [Улютін Денис Валерійович](#)

Дійсний з [04.11.2022 13:28:15](#) по [04.11.2024 13:28:15](#)

Міністерство фінансів України

10010-19-3/11385 від 04.04.2024

визначити порядок зарахування на рахунки військових частин Збройних Сил України, інших військових формувань зазначених в абзаці другому цього пункту виплат.

Згідно з пунктом 1 розділу II законопроекту цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Законопроект у запропонованій редакції не підтримується як такий, що не узгоджується з чинними положеннями Кодексу, містить норми, що не мають достатньої правової визначеності та є незрозумілими за змістом, що фактично унеможлиблює їх практичну реалізацію, зокрема:

1. Новою редакцією абзацу четвертого підпункту 2 пункту 60 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу запропоновано установити, що надходження до спеціального фонду державного бюджету в обсязі 10 відсотків частини податку на доходи військовослужбовців спрямовуються безпосередньо військовим частинам Збройних Сил України, інших військових формувань на матеріально-технічне забезпечення пропорційно до фактично сплаченого податку за осіб, визначених у цьому пункті, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (чинною нормою передбачено спрямовувати ці кошти головним розпорядникам коштів державного бюджету, що належать до сектору безпеки і оборони, для подальшого автоматичного їх спрямування військовим частинам Збройних Сил України, інших військових формувань).

Пунктом 2 розділу II законопроекту зобов'язано Кабінет Міністрів України передбачити у проекті закону про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» положення щодо зарахування на рахунки військових частин Збройних Сил України, інших військових формувань визначеної Кодексом частини податку на доходи фізичних осіб від оподаткування доходів у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України на відповідній території України та згідно із зазначеними нормами цього Кодексу.

Проте положення законопроекту щодо спрямування відповідних коштів безпосередньо військовим частинам на їх рахунки не узгоджуються з нормами Кодексу, згідно з якими:

у бюджетному процесі застосовується програмно-цільовий метод; бюджетні програми формуються головними розпорядниками бюджетних коштів, зокрема під час складання проекту бюджету на плановий бюджетний період (частини перша та третя статті 20);

головний розпорядник бюджетних коштів (частина третя статті 10, пункти 3, 7, 9 частини п'ятої статті 22):

- отримує бюджетні призначення шляхом їх затвердження у законі про Державний бюджет України, приймає рішення щодо делегування повноважень на виконання бюджетної програми розпорядниками бюджетних коштів нижчого

рівня та/або одержувачами бюджетних коштів, розподіляє та доводить до них у встановленому порядку обсяги бюджетних асигнувань;

- визначає мережу розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів з урахуванням вимог щодо формування єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів і одержувачів бюджетних коштів та даних такого реєстру;

- здійснює управління бюджетними коштами у межах встановлених йому бюджетних повноважень, забезпечуючи ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів, організацію та координацію роботи розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня у бюджетному процесі;

- здійснює контроль за повнотою надходжень, взяттям бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня і витрачанням ними бюджетних коштів;

доходи бюджету – податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України, які, зокрема, належать до надходжень бюджету (пункти 23 і 37 частини першої статті 2);

видатки бюджету – це, зокрема кошти, спрямовані на виконання бюджетних програм, передбачених відповідним бюджетом (пункт 13 частини першої статті 2);

видатки бюджету класифікуються за економічною характеристикою операцій, що здійснюються при їх проведенні (економічна класифікація видатків бюджету) (частина п'ята статті 10).

2. Законопроектом передбачено, що надходження до спеціального фонду державного бюджету в обсязі 10 відсотків частини податку на доходи військовослужбовців зараховуються протягом одного календарного місяця на рахунки військових частин пропорційно до фактично сплаченого податку військовослужбовцями, особами рядового і начальницького складу та поліцейськими з урахуванням такого:

обсяг зазначених виплат не може бути меншим виплачених у 2023 році сум з урахуванням податку на доходи фізичних осіб;

розмір інших виплат військовим частинам не може бути зменшений.

Зазначені положення законопроекту не узгоджуються з нормами Кодексу, згідно з якими:

бюджетна система України ґрунтується, зокрема, на принципі збалансованості, відповідно до якого витрати бюджету мають відповідати обсягу надходжень бюджету на відповідний бюджетний період (пункт 2 частини першої статті 7);

кошти податку на доходи військовослужбовців зараховуються до спеціального фонду державного бюджету та спрямовуються, зокрема, на матеріально-технічне забезпечення військових частин Збройних Сил України, інших військових формувань (пункт 60 розділу VI Кодексу);

витрати спеціального фонду бюджету мають постійне бюджетне призначення, яке дає право провадити їх виключно в межах і за рахунок фактичних надходжень спеціального фонду бюджету (з дотриманням вимог частини другої статті 57 Кодексу), якщо Кодексом та/або законом про Державний бюджет України не встановлено інше (частина четверта статті 23).

Застосування у законопроекті термінів «виплати на рахунки військових частин» та «виплати військовим частинам» також не узгоджуються з вищезазначеними положеннями Кодексу, оскільки відповідні кошти спеціального фонду державного бюджету за рахунок 10 відсотків частини податку на доходи військовослужбовців, які спрямовуються військовим частинам Збройних Сил України, інших військових формувань, є надходженнями відповідних бюджетних установ, а видатками таких бюджетних установ є поточні і капітальні видатки за економічною класифікацією видатків бюджету.

Крім того, зазначені норми не мають достатньої правової визначеності, є незрозумілими за змістом, що фактично унеможлиблює їх практичну реалізацію.

3. Міністерство оборони України зазначило, що запропонована редакція законопроекту не дає достатньої правової визначеності щодо обсягів коштів, які підлягатимуть перерахуванню безпосередньо військовим частинам, а також щодо того, які саме виплати військовим частинам не можуть бути зменшені внаслідок прийняття запропонованих змін до Закону, а також запропонувало виключити вищезазначені положення законопроекту.

Міністерство економіки України не підтримало законопроект як такий, що не узгоджується з іншими нормами Кодексу та ускладнить процес перерахування коштів, послабить контроль і водночас може потребувати додаткового фінансування.

Міністерство юстиції України зазначило про невідповідність законопроекту положенням Кодексу, зокрема статтям 7 та 23.

4. На виконання статті 43 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» та підпункту 2 пункту 60 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 23.01.2024 № 69, якою затверджено порядок спрямування коштів спеціального фонду державного бюджету, джерелом яких є 10 відсотків частини податку на доходи військовослужбовців на матеріально-технічне забезпечення військових частин, який дозволяє за рішеннями командирів військових частин спрямовувати кошти на забезпечення першочергових потреб військових частин.

Так, за рахунок надходжень 10 відсотків частини податку на доходи військовослужбовців у лютому – березні 2024 року на матеріально-технічне забезпечення військових частин вже спрямовано 1 398,0 млн гривень.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація Закону може вплинути на показники державного бюджету.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Реалізація Закону може потребувати додаткових видатків із державного бюджету для військових частин у разі, якщо розподілений для них у відповідному періоді обсяг коштів спеціального фонду державного бюджету, джерелом яких є 10 відсотків частини податку на доходи військовослужбовців, буде менший обсягу коштів, отриманих ними у 2023 році з усіх джерел фінансування.

Проте суб'єкт права законодавчої ініціативи всупереч вимогам частини першої статті 27 Кодексу не надав фінансово-економічних обґрунтувань (включаючи відповідні розрахунки) до законопроекту.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

У бюджетному розписі Державного бюджету України на 2024 рік (станом на 01.04.2024) для органів сектору безпеки і оборони передбачено ресурс у сумі 1 707,4 млрд грн, з яких за спеціальним фондом державного бюджету за рахунок надходжень 10 відсотків частини податку на доходи військовослужбовців – 9,6 млрд гривень.

Проте фінансовий ресурс для компенсації різниці між розподіленим військовим частинам у відповідному періоді обсягом коштів спеціального фонду державного бюджету, джерелом яких є 10 відсотків частини податку на доходи військовослужбовців, та обсягом коштів, отриманих ними у 2023 році з усіх джерел фінансування, у Державному бюджеті України на 2024 рік не передбачено.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Законопроект не відповідає положенням бюджетного законодавства, зокрема статтям 2, 7, 10, 22, 23 та 27 Кодексу.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Законопроект не підтримується як такий, що не узгоджується з чинними положеннями Кодексу, а також не може бути фактично реалізованим у зв'язку з відсутністю достатньої правової визначеності окремих його положень.

Водночас питання збільшення видатків на безпеку і оборону доцільно вирішувати комплексно за результатами визначення пріоритетних потреб для забезпечення обороноздатності держави та стану виконання видаткової та дохідної частин Державного бюджету України на 2024 рік.

**Перший заступник
Міністра фінансів України**

Денис УЛЮТІН